

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა # 28

31.07.2018

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: საერთაშორისო მნიშვნელობის თბილისი-ბაკურციხე-ლაგოდეხი-აზერბაიჯანის საზღვარი (ს5) საავტომობილო გზის საგარეჯო-ბაკურციხის გზის მონაკვეთი.

საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი: საავტომობილო გზების დეპარტამენტი, საქართველო 0160, ქ. თბილისი, ალ. ყაზბეგის №12.

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: საგარეჯოს და გუჯაანის მუნიციპალიტეტები.

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 20.06.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს “ეკო-სპექტრი”

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილია, საერთაშორისო მნიშვნელობის თბილისი-ბაკურციხე-ლაგოდეხი-აზერბაიჯანის საზღვარი (ს5) საავტომობილო გზის საგარეჯო-ბაკურციხის გზის მონაკვეთის მშენებლობის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი საპროექტო გზის მონაკვეთი იწყება სოფ. კაკაბეთიდან და მთავრდება ბაკურციხეში. პროექტით განსაზღვრულია 36 კმ სიგრძის ოთხ ზოლიანი საავტომობილო მაგისტრალის მშენებლობა. საპროექტო დერეფანი გაივლის ორი თვითმმართველი ერთეულის ტერიტორიაზე: საგარეჯოს და გუჯაანის მუნიციპალიტეტებს. საპროექტო დერეფნის საწყისი, დაახლოებით 30 კმ სიგრძის მონაკვეთი (სოფ. კაკაბეთიდან ჩალაუზნამდე) გადის წყნარი რელიეფის პირობებში, ივრის ზეგანისა და გომბორის ქედის სამხრეთ-დასავლეთ კალთის გარდამავალ ზონაში. შემდგომ, დაახლოებით 6 კმ-იანი მონაკვეთი კვეთს მდინარეების ივრისა და ალაზნის წყალგამყოფ გომბორის ქედს, სამხრეთ-დასავლეთიდან ჩრდილო-აღმოსავლეთის მიმართულებით.

გზა იწყება კახეთის არსებული გზატკეცილიდან და სიღნაღისკენ მიმავალი გზის შეერთების ადგილთან ახლოს, შემდგომ მარშრუტი ბადიაურიდან სამხრეთ აღმოსავლეთით გრძელდება და სამხრეთით უვლის გვერდს სოფ. ბადიაურს. დერეფანი გრძელდება აღმოსავლეთით და სოფ.

მზისგულისკენ და გარკვეული დისტანციით, მისგან სამხრეთით რკინიგზის პარალელურად გრძელდება. დერეფანი კაჭრეთის რკინიგზის სადგურს სამხრეთიდან უქცევს გვერდს და აღმოსავლეთით აგრძელებს გზას, რკინიგზის არსებულ ხაზს კვეთს ორჯერ და ჩალაუბნანს გარს უვლის სამხრეთიდან. შემდგომ მარშრუტი მიემართება ჩრდილო-აღმოსავლეთით და კვეთს ხიდის საშუალებით რკინიგზას.

საპროექტო გზის განივი კვეთის საპროექტო ელემენტებია: სამოდრაო ზოლები: $2 \times 3.75 = 7.50$ მ; ვიწრო ზოლები: $0.25 + 0.25 = 0.50$ მ; საავარიო ზოლი: $1 \times 2.50 = 2.50$ მ; სულ ერთი სავალი ნაწილი: 10.70 მ; ცენტრალური გამყოფი ზოლი 4.00 მ; გვერდულები 1.25 მ; გზის პირი 1.250 მ; ჯამში: 27.50 მ; გაბარიტი: 4.80 მ. შერჩეული საპროექტო სიჩქარე 120 კმ/სთ.

საპროექტო მაგისტრალის ძირითადი საგზაო კვანძებია: ბადიაურის საგზაო კვანძი; კაჭრეთის საგზაო კვანძი; საგზაო კვანძი სილნალისკენ მიმავალ გზასთან; ასევე გათვალისწინებულია მცირე კვანძები ადგილობრივი მნიშვნელობის გზების მომსახურებისთვის.

პროექტით გათვალისწინებულია ძირითადი სახიდე გადასასვლელების მოწყობა: 1) ხიდი მდ. ლაკბეზე, სიგრძით 80 მ; 2) ხიდი გომბორის ქედის მონაკვეთზე არსებულ ე.წ ჩალაუბნის ხევზე, სიგრძით 110 მ; 3) ხიდი გომბორის ქედის მონაკვეთზე არსებულ ე.წ ჩალაუბნის ხევზე, სიგრძით 290მ; გარდა ამისა პროექტით გათვალისწინებულია სხვადასხვა უბანზე მცირე ზომის ხევების, არხების და სხვა საინჟინრო კომუნიკაციების გადაკვეთისთვის კიუვეტების მოწყობა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

4. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
- პროექტის აღწერა;
- საპროექტო გზის ინფრასტრუქტურული ობიექტების აღწერა;
- საავტომობილო გზის ძირითადი პარამეტრები;
- სანაყაროებისა და სამშენებლო ბანაკის shp ფაილები;
- გზის ძირითადი ღერძის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
- მცირე მდინარეებზე და დროებითი წყლის ნაკადებისთვის ტექნიკური გადაწყვეტის-ხიდების, გადასასვლელების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- ინფორმაცია საპროექტო სახიდე გადასასვლელის ტექნიკური გადაწყვეტის შესახებ;
- ბეტონის სამუშაოების, ფუნდამენტებისა გადასასვლელების სტრუქტურების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- საგზაო კვანძების რაოდენობა; სახიდე გადასასვლელები;
- წყალარინების არხების მოწყობის, პროფილირების და განივი დრენაჟის მიწების/კიუვეტების მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- ფეხით მოსიარულეთა გადასასვლელების მოწყობა;
- გეომეტრიული პარამეტრების, გზის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები დეტალურად: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა;
- გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური მონაცემები: პროექტის კორიდორში არსებული ინფრასტრუქტურის შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის ინფორმაცია საპროექტო კორიდორში ხაზობრივი ნაგებობების შესახებ და ტექნიკური გადაწყვეტის შესახებ, არქეოლოგიური მემკვიდრეობის მხრივ პოტენციურად საინტერესო უბნების შესახებ ინფორმაცია, სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებული ტერიტორიების შესახებ ინფორმაცია, ინფორმაცია სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოს მიერ ერთიან სახელმწიფო ფონდში დაცული სასარგებლო წიაღისეულის შესახებ ინფორმაცია. აღნიშნული ინფორმაცია წარმოდგენილ იქნეს როგორც ინერაქტიული რუქა მაღალი გარჩევადობით A3 ფორმატებით და ელ.ვერსიით შეიფ ფაილებთან ერთად;
- ვინაიდან საპროექტო ტერიტორია რიგ შემთხვევებში კვეთს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიებს, განხორციელდეს პროექტის კორიდორის კანონმდებლობის შესაბამისად ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმება.
- სამშენებლო ბანაკის მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;

- ინფორმაცია საპროექტო დერეფანში არსებული კულტურული ძეგლების ან/და არქეოლოგიური ძეგლის არსებობის შესახებ, სსიპ საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოსთან შეთანხმდეს არქეოლოგიური მემკვიდრეობის მხრივ პოტენციურად საინტერესო უბნები და წარმოდგენილ იქნეს კვლევის შედეგები.
- საპროექტო ტერიტორია რიგ შემთხვევებში კვეთს ერთიან სახელმწიფო ფონდში დაცული სასარგებლო წიაღისეულის-საბადოს ტერიტორიას. განხორციელდეს შეთანხმება სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან.

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია კერძოდ:

- მისასვლელი გზების საჭიროებისა და აღნიშნული გზების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- როგორი თანმიმდევრობით (ვადების მითითებით) განხორციელდება საპროექტო გზის მონაკვეთების მშენებლობა;
- მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სად იგეგმება მშენებლობაში გამოყენებისთვის უვარგისი ქანების დროებითი და საბოლოო განთავსება. კერძოდ, ფუჭი ქანების განთავსების (სანაყაროების) ადგილმდებარეობის კოორდინატები და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია, ასევე მიწის ნაყოფიერი ფენის საბოლოო დასაწყობების მითითებით.
- სად მოხდება გზის მშენებლობისთვის საჭირო ინერტული მასალების მოპოვება;
- სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტების შესახებ ინფორმაცია;

4.2 ძირითადი სამშენებლო ბანაკის განთავსების შესახებ ინფორმაცია მათ შორის:

- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
- ბანაკის განთავსების ადგილის კოორდინატები და მისი ფართობი;
- წყალმომარაგების პროექტის აღწერა, შესაბამისი ნახაზებით თუ როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება (ინდივიდუალურად თუ წყალმომარაგების სისტემებიდან);
- სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი: საასენიზაციო ორმოს ტევადობა; სასედიმენტაციო გუბურების მოწყობა და ა.შ.;

- ძირითად სამშენებლო ბანაკზე გათვალისწინებული საწვავის შესანახი რეზერვუარის ტიპი და ტევადობა.

4.3 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- საპროექტო უბნის გეოლოგიური აგებულება;
- რეგიონის ზოგადი გეოლოგიური რუკა;
- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- საპროექტო დერეფნის საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა, საინჟინრო-გეოლოგიური ჭრილები;
- საპროექტო ტერიტორიის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, სეისმური და ტექტონიკური პირობების აღწერა;
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგები. მათ შორის ყურადღება უნდა გამახვილდეს საპროექტო დერეფანში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ეროზია, ქვათაცვენა) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობებსა და აღწერაზე. მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები (დამცავი ნაგებობები, ფერდობების დატერასება და ა.შ.);
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.4 ბიოლოგიური გარემო: საპროექტო ტერიტორიის ფლორისა და მცენარეული საფარის დეტალური აღწერა; საქართველოს იშვიათი და წითელი ნუსხის სახეობები, რომლებიც გვხვდება დაგეგმილ საპროექტო დერეფანში; ხმელეთის ფაუნა; საპროექტო დერეფანში გავრცელებული საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ცხოველთა სახეობები; საკვლევი არეალი და საველე კვლევის მეთოდები, სენსიტიური ადგილები, საველე კვლევის შედეგები;

4.5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას, სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტებიდან, გაბნევის ანგარიში;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე კერძოდ: მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება, იქთიოფაუნაზე ზემოქმედების დახასიათება (მათ შორის წითელი ნუსხის), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცენარეებზე ზემოქმედების შემთხვევაში, ინფორმაცია ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით. ზემოქმედება ეროვნული კანონმდებლობითა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე. ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, მათ შორის, საჭიროების შემთხვევაში ჰაბიტატის აღდგენის ღონისძიებებზე.
- კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;

- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსახრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- საპროექტო გზის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით);

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშით, TEM სტანდარტებთან შესაბამისობა ნიშნავს ადგილობრივი მოსახლეობის უსაფრთხოებაზე ზემოქმედების ნაკლებ რისკებს. ამრიგად, ანგარიშით დეტალურად უნდა იყოს წარმოდგენილი და განხილული საპროექტო დერეფნის ის მონაკვეთები, სადაც მოხდება გამონაკლისების დაშვება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე ანგარიში უნდა მოიცავდეს დეტალურ ინფორმაციას სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების კუთხით, განსაკუთრებით იმ უბნებზე სადაც მოსახლეობა ხვდება შერჩეული ალტერნატივის საპროექტო გზის გასხვისების დერეფანში. ასევე ანგარიშით დეტალურად უნდა იყოს განხილული სოციალურად სენსიტიურ უბნებზე(დერეფნის მოსაზღვრე ტერიტორიები, განსაკუთრებით სოფ კაჭრეთის მიმდებარედ) მოსალოდნელი ზემოქმედება, თავისი შემარბილებელი ღონისძიებებით(ტექნიკური გადაწყვეტა), რაც შერჩეული ალტერნატიული დერეფნის უპირატესობას ნათლად წარმოაჩენს.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილ, საგარეჯოს და გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში საერთაშორისო მნიშვნელობის თბილისი-ბაკურციხე-ლაგოდეხი-აზერბაიჯანის საზღვარი (ს5) საავტომობილო გზის საგარეჯო-ბაკურციხის გზის მონაკვეთის მშენებლობის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ს ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.